

GEZ 36	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa Budynek mieszkalny i stodoła w zagrodzie	2. Czas powstania pocz. XX w.	4. Adres Czeska Wieś nr 46 i 47, dz. nr 498, 500 5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka 6. Formy ochrony Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka	
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym 		1. Widok bud. mieszkalnego od pld. 2. Widok stodoły od ptn.-zach. 3. Widok stodoły od pld.-wsch. 4. Lokalizacja.	

WÓJT
Tymoniusz Dreuschook

URZĄD GMINY OLSZANKA
49-332 Olszanka 16
woj. opolskie

**Stwierdzam zgodność
z oryginałem**

8. Historia, opis i wartości

Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bemyschdorff*, a w 1417 r. jako *Bömischorff*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzeliów, właścicieli klucza michałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za Czepielowice. We władaniu miasta pozostawała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Jankowice Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano kruchtę. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmiece, 24 zagrodnice i 11 chałupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

Budynki datowane na początek XX w., wzniesione w centralnej części wsi, w zabudowie zagrodowej. Budynek mieszkalny w układzie szczytowym, założony na planie prostokąta, dwukondygnacyjny, nakryty dachem dwuspadowym. Murowany, otynkowany, z pokryciem dachowym z dachówki ceramicznej karpiołki. Dekoracja architektoniczna w postaci uproszczonych gzymsów koronującego i ujmującego szczyt. Elewacja południowo zachodnia dwuosiowa, z otworem drzwiowym w osi pierwszej poprzedzonym wotnym mruwanym gankiem. Elewacja południowo wschodnia dwuosiowa, w szczycie jednoosiowa. Otwory okienne i drzwiowe zamknięte prosto. Okna PCV, drzwi współczesne. Stodoła w układzie kalenicowym względem drogi, założona na planie wydłużonego prostokąta, nakryta dachem dwuspadowym. Murowana, częściowo otynkowana, z pokryciem dachowym z dachówki zakładkowej. Dekoracja architektoniczna w postaci ceglanych gzymsów koronujących, poniżej których tynkowany pas ograniczony od dołu ceglany gzymsiem kostkowym. W elewacjach podłużnych po trzy otwory bramne zamknięte łukiem odcinkowym (od północnego zachodu jeden wlotnie zamurowany). Bramy dwuskrzydłowe, w konstrukcji deskowej.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

W połaciach dachu budynku mieszkalnego brak jest ugięć, falowania, a także ubytków w pokryciu. Wody opadowe odprowadzane są poprzez rynny i rury spustowe do kanalizacji. Mury bez widocznych odchyleń lub spękań. Tynki wlotne, elewacje malowane w ostatnim czasie. Zapewne w trakcie wymiany wypraw uproszczeniu uległa dekoracja architektoniczna. Stolarka okienna i drzwiowa zostały wymienione na okna i drzwi w formach anistorycznych. Gank o niskich wartościach estetycznych, nie koresponduje z architekturą budynku. W połaciach stodoły brak jest ugięć, zauważalne jest nieznaczne falowanie, a także pojedyncze ubytki. Wody opadowe odprowadzane są w części poprzez rynny i rury spustowe, częściowo poprzez okapy. Mury w dostępnym zakresie bez widocznych odchyleń czy spękań. W obrębie ceglanych elewacji widoczne są ubytki zapraw, a także lokalnie degradacja cegły. Tynki z ubytkami, odparzeniami i spękaniem. Skrzydła bramne z ubytkami malatur/impregnatów.

Postulaty (budynek mieszkalny):

- w przypadku podjęcia remontu budynku należy dążyć do: wymiany okien i drzwi na stolarkę o formach powtarzających rozwiązania historyczne; rekonstrukcji detalu architektonicznego; usunięcia ganku.

Postulaty (stodoła):

- montaż rynien i rur spustowych,
- uzupełnienie ubytków w tynkach,
- uzupełnienie ubytków spoin oraz cegieł, ewentualnie renowacja elewacji,
- renowacja stolarki.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków